

آبونه شرایطی

ممالک عثمانیهده سنه لکی (۶۵) ، التي
آیلغی (۳۵) غروشدیر .
ممالک اجنیهده سنه لکی (۱۷) ، التي
آیلغی (۹) فرانقدیر .

اداره خانه

باب عالی جا:هسنده دائرة مختصره

امطارات

آبونه بدلی پشندیر .

§

مسلمه موافق آثار معالمینوتیه فیول
اولنور . دج ایدلمین یازیلر اناده
اولونماز .

الکشاف

سر ۱۳۳۲

دینی، فلسفی، علمی، ادبی، سیاسی هفته لق مجموعه اسلامیه در.

امطارات

رساله مرشد آنندی کوسه لک شرطیه
یتون یازیلر هر هانکی برغتیر فندن
اقتباس اولونه بیلیر .

§

مکتوبلرک، امضیلرک واضح و اوقوافلی
اولسی وآبونه صره نومروسی محتوی
بولونمسی لازمدر .

§

ممالک اجنیهه ایچون آبونه اولانلرک
آدرس لرینک فرانسه زجهده یازلمسی رجا
اولنور .

§

پاره کوندرلدیکی زمان نهیه دائر اولدیفنک
واندجا بیلدیرلمسی رجا اولنور

اتبعون اهدکم سبیل الرشاد

صاحب ومبرمسئول: ح. اشرف اریب

والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم

عدد ۲۹۸

۳ رجب ۱۳۳۲

نخستین

۱۵ مایس ۱۳۲۹

جلد ۱۱

ایدیلان شیر نظر دقه آلمدقجه برملتک اصلاحی قابل دکلدر. چونکه برماتی تشکیل ایدن افراد آرسنده وحدت غایه بولماز، منفعت عمومی منفعت شخصی به تقدیم اولماز، ماتی تشکیل ایدن عناصر مختلفه هپسک منفعتی ایچنده مندیج اولان برفکر، برغایه ادرغورنده کندی فکر عصبیت وقومیتلرندن واز کچمزلر، بر وجود کبی اولاجقاری رده فرق مختلفه به انقسام ایدرلر، دها سوکرده مقدسات ایاق آلتنه آلتیر، بوکاده سس جیقاریلازسه اومت آرسنده قولای قولای اصلاحات اولماز. بواوقدر بدیهی درکه: عادتا قضایای ریاضیه کبی دیه جکم کلور. ایشته بونقطه نظرندن، درمیان ایتیش اولدیغکز افکاری عین حقیقت اولوق اوزره تاقی ایدیورم. بونکله برابر بعض نقطه لرینده محتاج ایضاح کوردیکمیدن. عفو عالیله مغروراً برقاج سوز سولیک ایستورم.

ذات عالیله طریق اصلاحده انکل اولان موانی نظر دقته آلمقله برابر امت اسلامیته نك اصلاح حالی ایچون ایکی طریق اولوب بریمی ژاپونلرک ترقی یولنده تعقیب ایتدکاری مسلك، دیگریده اوروپانك سلوک ایتدیکی طریق اولدیغی سولیه یورسکز؛ سوکراده ژاپونلرک ترقی ایتدکاری کبی ترقی ایتک، اصلاحات یایمق ایچون ملوک اسلامیته نك بوخصوص حقنده یاردم ایتسنی، دها طوغریسی اصلاحته بالذات اونلرک طرفندن باشلامسینی، ملت ایچون لازم اولان اصلاحاتی، ترقی اونلرک تطبیق ایتسنی؛ یاخود اوروپاده اولدینی کبی افراد ملتک مضرت ومنفعتی اکلایه جق درجده علم ومعرفته مالک اولسی لازم اولدینی سولیه یورسکز. بونکله دیمک ایستورسکز که: ملت اسلامیته نك اصلاحی، ژاپونلرک اصلاح وترقیسی خصوصنده «مقادو» نك یایدینی کبی طوغریدن طوغری یه ملوک اسلامیته نك تشبیه ایله اولمالی، یاخود اوروپاده کبی اصلاحات عینی اولمالی در...

سزده بیلورسکز که: برنجی صورت بزده مع التأسف ممکن دکلدر؛ ایکنجی بکنجه: اصلاحاتک اوتورلیسی ده بزده علی الاطلاق ممکن اوله ماز؛ چونکه اوروپاده تطبیق ایدیلان اصلاحاتی انتاج ایدن اسباب له الحمد بزده موجود اولدینی جهته بز اولیه بر اصلاحاتنه قطعاً محتاج دکلر. معلوم درکه: اوروپاده کرک رجالدین، کرک رجال حکومت هرایکسی ده علوم وفنونک، حریتک عدالتک، مساواتک عادتا دشمن بی امانی ایدیلر؛ دها طوغریسی کندیلرینه غبودیتدن ناسک قلوبی منع ایده جک، ناسی اراده لرنده، انسانیتلرنده مستقل قیله جق اولان شیرده مقاومت ایتکده هرایکی صنف متحد بولنورلردی. رجال دین عقل وعلمه، وبونلردن حصوله کلن نتایج دین نامنه مقابله ایدیورلر، کلیسا تاریخلرنده کبی شیرده منطبق اولیان علم وعملک هپسک کفر والحاد نظریله باقیورلر، اونلری تعالیم وتعلیم ایدنلرک مالی، جانی مباح اولدیغی تلقین ایدیورلردی. رجال حکومت ده اونلره تابع اولیور، اونلرک اراده سندن صادر اولان شیرلری تنفیذ ایتیه جالیشیوردی؛ چونکه هرایکی صنفک منفعتلری مشترک ایدی؛ هرایکسک مقصدی، کورکورینه ماتی کندیلرینه

۳ -- شرع شریفک امر ایتدیکی قسم ونفقه ده عدالت شرطنه تمامیه رعایتکار، وجودی زنده، ثروت وسامان صاحبی برمسلمان اللهک بورخصتندن استفاده ایده رک ایکی، اوج، درت قادین تزوج ایتسه بوتصور ایتدیککز قانون مخلیک وجودی تقدیرنده -- معاذالله تعالی -- زانیی اولور؟ وشرعاً مستحق حدی اولور؟

۴ -- بویه برمسلمانک ایکنجی، اوچنجی، دردنجی قادیندن طوغان چوجوقلری -- معاذالله تعالی -- اولاد زانیی اولور؟

۵ -- سزک تخیل ایتدیککز قانون بواولادک نسبنی طایفه جقمی؟ بالارینک میراندن محروم ایده جکی؟

محققدر که سزک اجتهاد کزه ابوبده بویه برره نارفته یه کیده جک بر حکومت نه کلش، نه کله جکدر.

همده بوکون تعدد زوجات رخصتندن استفاده ایدن مسلمانلر مملکتتمزده الجای حال وزمان ایله اندر ایکن توهیم ایتدیککز بویوک مضرت ندرکه بویه بر اجتهاده، آتی منع ایده جک، حکم الهی بی سزک خلیا کزه کوره -- نسخ ایده جک برقانونه احتیاج حس ایدیورسکز؟ بوعقده اشکالی حل ایچون مقاله کزی مکرراً اوقودم. فقط مع التأسف «آنی قرون وسطادن آرتا قلمش بر وحشت» توهیم ایتیه کزدن باشقه بر علت بولامدم. بوتوهیمکز اگر حقیقه موجود ایسه دیننه ایمان قوی ایله باغلامش بر مؤمن صفتیه ازاله ایتکمز لازم کلیر. یوق اگر اوروپالینک دیدی قودیلرینه اهمیت ویرمکدن عبارت ایسه بونی سزه یاقیشدیرام. بز آوروپالیرک سوزینه باقوبده شریعتی دیکشدره میز. سوز اوزادی. نکاح وطلاق حتمده کی افادانکزه تعرض ایتکی آرتق زائد کوربورم. مقصد اجتهاد کزک، کشف علمیکزک تناقضلره مالا مال وتحقیق سز اولارق دق باب اجتهاد ایتیه نك خطرناک اولدینی آکلاتق ایدی. دردمی آکلاتا بیلدم ایسه بختیارم.

احمد نیم

مفتیالات

امت اسلامیته ناصل صلاح بوله بیلیر؟

بوعنوان ایله شام علماسندن بر ذات محترم طرفندن آلمش اولدیغ مکتوبک بعض پارچه لرینی کچن هفته ترجمه وانظار قارئنه عرض ایدرک بوهفته ده کندی مطالعه عاجزانه می یازاجم می سولیه مش ایدم، بناء علیه وعدمده خلف ایتیش اولماق ایچون برقاج سوز سولیه مک ایستورم. هرشیدن اول شوراسنی عرض ایده می که: بزه خطاباً یازیلان اومکتوبدن نقل ایتیش اولدیغ پارچه لر؛ یک مختصر اولقه برابر؛ شمیدی یه قدر بوموضوعه دائر اوزون اوزادی یه یازیلان مقاله لرک، صرف ایدیلن سوزلرک اجتوا ایده مدیکی حقایق محتوی در؛ برملتک کتب صلاح ایده بیلیمی ایچون لازمکلن شیرلرک وجیز برصورتده ارائه اولمش در؛ حقیقه درمیان

اطاعت ایتدیرمک ایدی؛ ایشته بونک ایچون درکه باباسلرک ارادهسی ایله بیکارجه انسان دیری دیری آتشارده یاقلمش ایدی.

ابن رشد ایله تلیدلری واسطه سیله فرانسه و جنوبی ایتالیا طرفلرنده علم و فلسفه نك انتشارندن تور قدقلری ایچون صرف علوم و فلسفه یه مقاومت ایتک مقصدیله «راهب تورکدا» نك طای اوزرینه بر محکمه تقیش، سانسور تاسیس ایدلمش ایدی؛ محکمه تقیش اون سکرسته، یعنی (۱۴۸۱) دن (۱۴۹۹) ده قدر بحق وظفه سنی ایفا ایتش، بومدت طرفنده اون بیک ایکیوز بیکرمی کشی بی دیری دیری آتشارده یاقش، آلتی بیک سکرزوز آلتش کشی بی دیری دیری ایله طاقمرق سوقاقلرده تشهر ایتدکن صوکره اعدام ایتش، طقسان ایدی بیک بیکرمی کشی بی دیری دیری عقوبات شتافه ایله جزا دیده ایله ایش، صوکرده عبرایجه ایله اولان تورانک هپنی یاقش ایدی.

دین نامنه تشکل ایدن مقدس محکمه عذنده عجباً وسائل تحقیق نه ایدی؟ برانسانی نه صورتله تحقیق ایدرک جزا ویررلردی؟ . . بونلر ایچون اوزون اوزادی به اثبات وشاهد ایله تحقیقات یاقده یوق ایدی؛ مهم اولان کیمسه بی حبس ایدرک کندیسنه نسبت اولنان شیئی سویله می ایچون دورلواشکنجه لرایله، متنوع آلات تعذیب ایله عذاب ایدرک اوشیئی سویلادیر؛ همان اوراده حکم صدور ایدر، عقیده ده تنفید اولنور ایدی.

بو جلدن اولاق اوزره «لاتران» مجلدی ده (۱۵۰۲) ده ابن رشدک فلسفه نه نظر ایدنلرک هپنه لعنت اولنمسه نی تحت قراره آلمش ایدی. «دومینکان» لرده ابن رشاه، اونک کلامنه نظر ایدنلرک لعنت ایدورلردی. دین نامنه علوم و فلسفه یه مقاومت ایچون تشکل ایدن محکمه تقیش، ایشی اودرجه ایلری کتورمش دی که: بر آاز تفکر ایتدیکی اکلاشیلان، علوم و فلسفه نك اهنده بولندیفی خبر آلمان زاهبلری صومعه لرندن، قسیدلری کلیدلرندن، اشرافی سرایلرندن، تجار و صنعتکارلری محملرندن، عوامی اولرندن آلاق طوغروجه محکمه تقیشک حضورینه کتوررلر، اوراده استجواب ایدرلردی. حتی «لاتران» مجلدنک ویردیکی برقراره کورده: قانولیک مذهبجه کلیسه ده باباسلرک اوکنده طاب مغفرت ایچون — اداسی واجب اولان اعتراف ذنوب مسئله سی ده ناسک افکارینه مطلع اولق ایچون وسائلدن صایلبوردی؛ طلب غفران ایچون کلیسه یه کلرک باباسلرک اوکنده اعتراف ذنوب ایدن بر تیز، بر زوجه، بر قارداش؛ باباسنک، یاخود قوجه سنک، یاخود قارداش نك عقیده ده بولندیفی، لسانندن نه کی شیلر صدور ایتدیکی دین نامنه باباسلرک محبوریتنه بولنوردی؛ شاید اونک آغزندن شهبی ایراث ایدن برشی اکلاشیلرسه اولنر همان یاقالانارک او آنده محکمه تقیشک حضورینه چیقاریلر، لازمکن جزا بلا تراخی ویریلردی. بو محکمه نك دین نامنه اجرا ایتدیکی مظلوم وحشیانه اوروبایی عاداتا دهشلمه الفا ایتش ایدی؛ چونکه عتلاک حکمی تعطیل ایدور، علوم و فنونی اورتیدن قالدیرور، دوشونه بی منع ایدورددی.

حکیم الاسلام شیخ محمد عبده مرحومک بیاننه کوره، بو محکمه چین

تشکلندن اعتباراً اوچوز قرق بیک کشی. حقنده حکم اصدار ایتش، بونلرک ایچندن ایکوز بیک دیری دیری آتشارده یاقلمش در. بونلرک سیئه سی ایسه تفکرندن، علوم و فنونه تمایل کوسترمکن بشقه هپج برشی دکلدی.

ینه ابن رشدن اوروبایه طوغری انتشار ایدن علمدن، حریتدن صوکر درجه خوف ایتدکلری ایچون درکه: ابن رشدن تعلم ایدن یهودیلر ایله مسلمانلرک اسپانیادن طرد اولنلری ایچون (۳۰ مایس، سنه ۱۴۹۲) کلیسا طرفندن برامر صدور ایتش ایدی؛ همده نه دهشتلی امر ایدی: کلیسایه قارشى عبودیتی قبول ایتمینلر ایچون بر آن طرفنده، یعنی اوسنه نك تموزندن اول اسپانیایی ترک ایدرک بردها عودت ایتمه ملری، شاید کلرک اولورلرسه قتل اولنه جقلری سویلنور، زواللیرک مال واملاکلری یوق بهاسنه اللرندن آلنور ایدی. ابن رشدن تعلم ایدن بر جوق یهودینک سینه بتون یهودیلر اسپانیایی ترکه مجبور اولدقلری کی، اساساً کنیدیسی بر حکیم اسلامی اولان ابن رشده قارشى بسله. دکلری غیظ و نفرت طولا سیله بتون اسلاملرکده ترک دیار ایتمی ایچون کایسا طرفندن اواخر شیدیه صدور ایدیوردی؛ شو قدر وارکه: اسلاملر حقنده دها آغیر شرطلر درمیان ایدیلور، بلاد اسلامییه مؤدی اولان طرفندن کیتمه ملری ده آروجه شرط ایدیلوردی.

خلاصه: علوم و فنونه مقاومت ایچون دین نامنه، مقدس کلیسا نامنه هر تورلو جنایت ارتکاب اولنور؛ انسانلر، کتابلر جابر، جابر یاقیلوردی؛ یالکز قاردینال «اکسینیمس» ک غرناطه ده یاقش اولدیفی کتابلرک عددی سکر بیک اولق اوزره قید ایدیلورلر.

ایشته بوتضیقانک نتیجه سی درکه: اوروباده پروتستانق ظهوره کلدی؛ بو صورتله دین نامنه اجرا ایدیان بر جوق رذائلر، وحشتلر بر درجه یه قدر اورتیدن قانندی؛ اولجه کتب مقدسه بی هر کسک او قوم سی منوع ایکن شمیدی بتون اهل دین ایچون مباح قیلندی. مع مافیه اوروباده رئیس المصلحین صایلان «لوتر» بزم فرنک عقللری لک آغزندن دوشمه دیکی حاده اونک یاپدیفی رذالتده اولنکلرک کندن آز دکلدر، اوده کندی فکرینه مخالف کلنلری احراق بالار ایتکدن چکنمه مشدر؛ بومصالح کیر (!) ارسطونک فلسفه نه نظر ایدنلری شدتله منع ایدرک ارسطو کی بر فیلسوفی «خنزیر» ایله، «دنس کذاب» ایله تلیق ایدیلوردی؛ علمای مسلمین ایسه ارسطویه «معلم اول» لقبی ویریلوردی، که آراده کی فرق قابل قیاس دکلدر. مع مافیه ده اندلس واهل صلیب محاربه لرندن اعتباراً اوروباده علوم و فنونک قیقى تقدیر اولمه باشلامش اولدیغندن اولجه کرک رجال دین، کرک رجال حکومت علوم و فنونک دشمن بی آمانی ایکن بالاخره علوم و فنونک حیاتده کی موقعی آکلادیلر؛ او آندن اعتباراً علمک اعوان و انصاری اولدیلر؛ اولجه علم، دینه منافى در، اعتقادنده بولنانلر بالاخره دینی حفظ ایتک، دینک شرفی ابقا ایله مک آنجق علم سایه سنده اولایله جکنى تیقن ایتدیلر؛ اولکی اعتقادلرندن وازکدیلر. بونک ایچوندرکه: اوروپا مکتبلرینک چوقلرینک مدیرلری،

بیلہ مآول دکل در . دیندن بی خبر اولان بر مملدن علوم طبعیه و فلسفه او قویان برافندیست قطعاً ، نه دینه خیری اولور ، نه ملتہ ! . اوکی کیمسدلرک یابہ جنی برشی وار ایسه اوده هر وسیله ایله اسلامیتک ، حضرت قرآنک قدری ملت نظردن دوشورمه یه چالیشمق در . چونکہ اونک نظرندہ « اسلامیت ، قرون وسطا وحشتندن بشقہ برشی دکل در ، فکر الوہیت ایسہ اقوام ابتدائیه مخصوص بر عقیدہ در » بناءً علیہ علمای اسلامیہ بونقطہ یی تقدیر ایدرک علوم دینہ ایله برابر بتون علوم ریاضیہ و طبعیہ یی دہ تحصیل ایدوب مکتبیری اللربنہ آلمایلر . . حتی دہا ایلری یه کیدہرک دیہ حکمکہ : علما بوصورتہ علوم وفونی آلدہ ایتدکن صوکرہ کندیلری برجیت تشکیل ایدرک مالک اسلامیہ نک هر طرفندہ مکتبلر آچہرق او واسطہ ایله ملت اسلامیہ آرسندہ « دین » فکریی اساسی بر صورتدہ یزاشدیرمه یه چالیشمق درلر . ظن ایدرمکہ علمادہ بویلہ بر عزم کورولورسہ ؛ کندیسندہ دین قاینوسی ، مسما نلق حمی اولان زنجیرلریزده معاونتدن کیری طور مائلر .

هم بو وظیفہ یی ایفا ایتک علمانک اوزرینہ واجب در ؛ چونکہ امتک صلاحی ، آنجق بورادہ در . والا مکتب و مدرسہ لریمز بو حالده قالدقجہ امتک صلاحی قطعاً متصور دکل در ...

صوکرہ بشنجی عقبہ یی بیان ایدرکن : « برطاقم کیمسلر طرفندن علمایہ طوغری توجیہ اولنق ایستہ نیلن سهام اعتراضک موافق حقیقت اولمیدیغی ، شمدی یه قدر سکوت ایتلرندہ علمانک معذر اولدقربی » سویلہ یورسکز . نفوعالیلرینہ مغروراً بورادہ دہ سزدن بر آزا ییلہ جنم ؛ کرچہ بر جوق اسباب ملاحظہ سیلہ شمدی یه قدر علمانک سکوت ایتلری معذور کورہ ییلر ؛ فقط ، مادامکہ علما ورثہ انیادہر ، بالطبع وظیفہ او غورندہ بر جوق موانع تصادف ایدہر جکلر بوندہ شہہ یوق در ؛ اصل فداکارلق او موافقی اقتحام ایتکہ در ؛ پاسلرک ، میسور لرلرک ناصل چالیشدقربی کوزمزک او کندہ در . مع مافیہ شمدی یه قدر معذور اولدقربی تسلیم ایتسک بیلہ بوندن صوکرہ قطعاً معذور دکلدر ؛ ذات عالیلرینک دہ اعترافی وجهلہ بوکون ملنک آرسنہ مدہش بر میقروب کیرمش ، آلابیلدیکنہ اخلاق اسلامیہ یی زیر وزبر ایتہ یه ، اخلاق فاضلہ اسلامیہ یی محو و پریشان ایتہ یه چالیشیور ؛ علمای دین ایسہ بوجریان مدہشہ قارشی تمامیلہ بیکانہ قالیورلر . یک اعلا شمدی بونلرہ معذور درلر دیہ بیلا جک می یز ؟ .. سبیل کبی آلابیلدیکنہ کیدن بوجریان مفسدتک وسائط لازمہ ایله اوکنہ کچمک علمای دینک وظیفہ سی دکل می ؟ .. شہہ یوق کہ وظیفہ سی در ؛ و بو وظیفہ یی بحق ایفا ایتدکجہ دنیا دہ انسانلر طرفندن دائماً لوم و عتاب اولنہ جقلری کبی ، آخرتدہ دہ مسئل اولاجقلدر .

مع مافیہ اللہ بیوک مسئولیت ، علمادن زیادہ ، علمانک مرجعی اولان مقام مشیختہ عائددر ؛ چونکہ اورادن نہ صدور ایتسہ علمانک قبول ایتہ سی ممکن دکلدر .

آنسہ کبی احمد صمدی

اکثر معلمیری رهبان و پاپاس صنفنہ منسوب درلر ؛ حتی دیہ ییلر زکہ ؛ بوکون غربتک الک بیوک مکتبیری جمعیات دینہ یه منسوب اولانددر .

ایستہ اوروپادہ کی اصلاحات بوصورتہ اولمش ، بوکون کوردیکمز نتیجہ یی ویرمش در . فقط ، بزده بویلہ بر اصلاحات قطعاً لازم دکلدر ؛ حمد اولسون کتاب الہی اولمش در ؛ هر تورلو تحریفدن آزاده اولہرق ائزده بولنیور ؛ بزم نہ صورتہ اصلاح اولاجنمز ، نہ یولده ترقی ایدہ بیلہ جکمز او کتاب جلیل الشاندہ مذکوردر ؛ برده اوروپادہ ہر ایک صنفک متحداً مانع ترقی و حریت اولسنہ ، علوم وفونی محو ایتک ایچون مقدس محکمہ لر تشکیل اولسنہ رغماً بزده اولیلہ دکل در ؛ بزده سہ بو یوردیہ کز وجہلہ علمای کرام هر زمان مالک جائزہ ، سلطان ظالمہ قارشی مجاہدہ ایتشلر و حق سویلہ ممکن چکنہ مشلدر ؛ ناصل چکینیرلردی کہ : دین ، بوصورتہ امر ایدبور ، سلطان ظالمہ قارشی حق سویلہ ملک الک بیوک جہاددر ؛ دیور ؛ چین دہ بیلہ اولسہ تحصیل علوم وفنون ایلہ امر ایدبور دی ؛ بونک ایچوندرکہ اوروپادہ اوقونمی دکل ؛ ایچی آجوب باقمی بیلہ تحریم ایدیلن کتب حکمیہ و فلسفیہ علمای اسلام طرفندن تألیف اولنمش در . علمای اسلامیہ نک ہر ہانکی بر فنہ متعلق یازمش اولدقربی آنارک ایچندہ مانع ترقی بر حکمہ تصادف ایتک ممکن بیلہ دکلدر .

اوروپادہ اولدینی کبی بزده ہیچ بروقت دین نامنہ وحشتلر ، تضییقلر اجرا اولنماشدر ؛ بزده آردصر! علم اوزرینہ روا کوریان تضییقلرک اسبابی ہب سیاسی در ؛ کرچہ : بر جوق زماندیری ملوک و سلاطینک علم اوزرینہ تضییقاتی زیادہ لشدیکی ، حتی صوک زمانلر دہ مؤلفات اوزرینہ سانسور بیلہ وضع اولنمش در . فقط ، یستہ تکرار ایدبور زکہ بونلرک ہیچ بریسی دہ دین نامنہ اجرا ایدلش دکلدر . بلکہ سلاطینک کندی موقعلریی محافظہ ایتلری ایچوندر ، حتی بو تضییقاتدن الک چوق ضرر کورندہ علمای دین اولمش در ، اولجہ هرشی علمانک آئندہ اولدینی حالده بالآخرہ سہ مدارسدہ علوم عربیدن بشقہ برشی اوقونمیدیغی جہتہ - الارندہ برشی قالماش ، بونک نتیجہ سی اولارق مقدمات ملتدہ بر طاقیم اخلاقعز ، فرنک طبیعتی کیمسلرہ کچمش دی . بوصورتہ علمانک قدر حیثیتی تزل ایتدیکی کبی ، دینہ قارشی مبالاسزلق دہ چوغلنمش در .

بناءً علیہ بزده کی اصلاحات اوروپادہ کنک عینی اولاماز ؛ بزده امت اسلامیہ نک اصلاح و ترقیسی ایچون یکانہ برچارہ وارایسہ اودہ : علمانک انتباہی ، مقاصد دینی بحق اکلاملری در . بوکون علمادہ اولیلہ بر قناعت کلمہ لی درکہ : « علوم ریاضیہ و طبعیہ ... روتک ، قوت و عزتک محوری در ؛ دین ایله برابر بونلری دہ اوکرمک ، صوکرہ اولاد وطندہ اوکرمک بشقہ لرندن زیادہ کندیلرینہ واجب اولان برشی در . » پھونکہ اولاد وطنک دینندن بی خبر اولان معلملر دہ یاخود اساساً دینی ہدم ایتک ایچون آچیلمش اولان اجنبی مکتبلر دہ بعلوم وفونی تحصیل ایتلری یک فنا نتیجہ لر تولید ایتدکدہ در . بو یولده تحصیل کورمش اولانلرک یوزدہ طقساندہ منافع عالیہ مملکت نامنہ خیر و صلاح